

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.3.2012 r.
COM(2012) 65 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY

**zgodnie z art. 18 dyrektywy Rady 2003/48/WE w sprawie opodatkowania dochodów z
oszczędności w formie wypłacanych odsetek**

{SWD(2012) 16 final}

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY

zgodnie z art. 18 dyrektywy Rady 2003/48/WE w sprawie opodatkowania dochodów z oszczędności w formie wypłacanych odsetek

1. WPROWADZENIE

Artykuł 18 dyrektywy Rady 2003/48/WE z dnia 3 czerwca 2003 r. w sprawie opodatkowania dochodów z oszczędności w formie wypłacanych odsetek („dyrektywy w sprawie opodatkowania oszczędności” lub „dyrektywy”)¹ stanowi, że: „Co trzy lata Komisja przedstawi Radzie sprawozdanie dotyczące funkcjonowania niniejszej dyrektywy. Na podstawie tych sprawozdań, Komisja, w odpowiednim przypadku, proponuje Radzie wszelkie zmiany w dyrektywie, jakie mogą okazać się niezbędne w celu lepszego zapewnienia efektywnego opodatkowania dochodów z oszczędności i usunięcia niepożądanych zakłóceń konkurencji”.

Sprawozdanie z pierwszego przeglądu² przygotowano w 2008 r. („sprawozdanie z 2008 r.”)³; objęło ono kwestie transpozycji i wdrożenia dyrektywy, podsumowanie oceny ekonomicznej⁴ oraz zalecenia Komisji w sprawie koniecznych zmian. Celem koniecznych zmian zaproponowanych w sprawozdaniu z 2008 r. było przede wszystkim wyjaśnienie pewnych kwestii związanych z interpretacją oraz zlikwidowanie istniejących luk prawnych. W tym celu dnia 13 listopada 2008 r. Komisja przyjęła wniosek⁵ wprowadzający zmiany w dyrektywie („wniosek”), aby zlikwidować istniejące luki w prawie i skuteczniej zapobiegać uchylaniu się od opodatkowania.

Niniejsze sprawozdanie z drugiego przeglądu obejmuje przede wszystkim funkcjonowanie i ocenę ekonomiczną dyrektywy. Główne wnioski sformułowane w niniejszym dokumencie, tj. powszechne wykorzystanie rajów podatkowych na potrzeby działalności podmiotów pośredniczących oraz rozwój kluczowych rynków, na których dostępne są produkty porównywalne z wierzytelnościami, wzmacniają argumenty przemawiające za poszerzeniem zakresu dyrektywy oraz odpowiednich umów zawartych zgodnie z art. 17 dyrektywy.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:09:01:32003L0048:PL:PDF>

² http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/personal_tax/savings_tax/savings_directive_review/index_en.htm

³ Sprawozdanie COM/2008/0552
http://eurlex.europa.eu/Result.do?T1=V5&T2=2008&T3=552&RechType=RECH_naturel&Submit=Search

⁴ Wyszczególnionej w dokumencie roboczym służb Komisji przedstawiającym ocenę ekonomiczną skutków dyrektywy Rady 2003/48/WE na podstawie dostępnych danych, Bruksela, 15.9.2008, SEC(2008) 2420
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/personal_tax/savings_tax/savings_directive_review/sec%282008%292420.pdf

⁵ Wniosek dotyczący dyrektywy Rady zmieniającej dyrektywę 2003/48/WE w sprawie opodatkowania dochodów z oszczędności w formie wypłacanych odsetek, Bruksela, 13.11.2008, COM(2008) 727 wersja ostateczna, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0727:FIN:PL:PDF>

Powyższe wnioski są też zgodne z wyrażonym przez grupę G-20 politycznym zobowiązaniem do wspierania przestrzegania międzynarodowych standardów w zakresie wymiany informacji podatkowych i finansowych oraz do wykorzystywania wszelkich dostępnych środków zaradczych do walki z rajami podatkowymi oraz niechętnymi do współpracy państwami, które nie przestrzegają powyższych standardów.

Więcej szczegółów dotyczących omówionych poniżej kwestii można znaleźć w dokumencie roboczym służb Komisji dołączonym do niniejszego sprawozdania.

2. TRANSPOZYCJA I WDROŻENIE DYREKTYWY

Podczas pierwszego przeglądu Komisja uznała, że wszystkie państwa członkowskie dokonały transpozycji dyrektywy⁶ oraz rozpoczęły stosowanie przepisów wykonawczych w planowanym terminie (tj. od dnia 1 lipca 2005 r., a w przypadku Bułgarii i Rumunii od dnia 1 stycznia 2007 r.). Komisja wszczęła postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko poszczególnym państwom członkowskim w odniesieniu do konkretnych elementów przyjętych przez nie przepisów wykonawczych. Postępowania zakończono dopiero po potwierdzeniu przez zainteresowane państwa, że przepisy dostosowano do dyrektywy. Obecnie nie toczą się żadne postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

Na posiedzeniu Rady ECOFIN w dniu 7 grudnia 2010 r. Komisja zobowiązała się do przedstawienia do połowy 2011 r. doraźnego sprawozdania dotyczącego prawidłowości i skuteczności stosowania dyrektywy przez państwa członkowskie. W oparciu o odpowiedzi na kwestionariusz przesłany do wszystkich państw członkowskich służby Komisji przygotowały sprawozdanie (SEC 2011(775) wersja ostateczna⁷), które dnia 14 czerwca 2011 r. przekazano do Rady.

Ocena odpowiedzi otrzymanych od państw członkowskich pozwala przypuszczać, że niektóre z przepisów dyrektywy różnie interpretowano w różnych państwach członkowskich. O ryzyku rozbieżnych interpretacji, w rodzaju tych ujawnionych, była już mowa w sprawozdaniu z 2008 r. W tym kontekście odpowiednie nowe przepisy zawarte we wniosku zaradziłyby głównym problemom.

3. FUNKCJONOWANIE DYREKTYWY

Funkcjonowanie dyrektywy oceniono w oparciu o kwestionariusz przesłany do administracji podatkowych państw członkowskich. Kwestionariusz dotyczył wykorzystania danych wymienianych z mocy dyrektywy. Ponadto Komisja przeanalizowała statystyki przedstawione z mocy dyrektywy oraz zleciła badanie mające na celu ocenę obciążenia administracyjnego, jakie obowiązuje dyrektywa stanowi dla podmiotów gospodarczych. Poniżej przedstawione są główne ustalenia analizy.

⁶ http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:72003L0048:PL:NOT#FIELD_BE

⁷ [http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/personal_tax/savings_tax/implementation/sec\(2011\)775_en.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/personal_tax/savings_tax/implementation/sec(2011)775_en.pdf)

3.1. Kwestionariusz dotyczący wykorzystania danych

Kwestionariusz przesłano do ekspertów z grupy ACDT⁸. Dotyczył on wykorzystania danych otrzymywanych przez administracje podatkowe od innych państw członkowskich i obejmował następujące kwestie: wykorzystanie danych do kontroli podatkowych; jakość danych otrzymywanych od innych państw członkowskich; wpływ wprowadzenia dyrektywy na przestrzeganie przepisów przez podatników.

Najlepsze praktyki

Państwa członkowskie, które przeprowadziły ocenę, pozytywnie oceniły wyniki jeśli chodzi o przestrzeganie przepisów. Przegląd uwypuklił jednak kilka obszarów, w których państwa członkowskie mogłyby wprowadzić ulepszenia w celu lepszego wykorzystania wymienianych informacji:

- połączenie bazy danych powiązanej z dyrektywą w sprawie opodatkowania oszczędności z bazą danych dotyczącą podatków krajowych;
- rozwój zarządzania ryzykiem oraz zwiększenie automatyzacji procesów weryfikacji danych;
- usprawnienie rozpowszechniania danych pomiędzy centralną administracją podatkową i lokalnymi urzędami zajmującymi się poborem podatków.

Jakość danych

Państwa członkowskie podkreśliły, że jakość otrzymywanych danych wyraźnie wzrosła dzięki ustalonymu formatowi oraz wspólnym zasadom określającym procedury przekazywania danych. W porównaniu z wymianą informacji na mocy traktatów dwustronnych jakość danych otrzymywanych z mocy dyrektywy jest wyraźnie wyższa.

Mimo to jakość otrzymywanych danych wciąż pozostaje problemem dla wielu państw członkowskich. Na chwilę obecną około połowa państw członkowskich potwierdziła, że przeprowadza kontrole treści informacji otrzymywanych od podmiotów wypłacających przed przesłaniem ich do innych państw członkowskich.

Z uwagi na znaczenie poprawienia jakości, wszystkie państwa członkowskie powinny rozważyć stosowanie systematycznych kontroli jakości informacji, które mają zostać przesłane. Ponadto zachęca się państwa członkowskie do stosowania internetowego systemu kontroli opracowywanego przez Komisję dla numeru identyfikacji podatkowej w celu prawidłowej identyfikacji podatnika.

3.2. Statystyki sporządzane zgodnie z dyrektywą

Dyrektywa obowiązuje dopiero od dnia 1 lipca 2005 r., w związku z czym brak danych ograniczył zakres pierwszego przeglądu. Dopiero na posiedzeniu Rady w dniu 12 maja 2008

⁸ Grupa ekspertów Komisji złożona z ekspertów krajowych: współpraca administracyjna w dziedzinie podatków bezpośrednich (Administrative Cooperation in Direct Taxation – ACDT).

r.⁹ państwa członkowskie ustaliły, jakie statystyki mają być przekazywane Komisji w celu oceny efektywności i skuteczności dyrektywy.

Po pierwszym przeglądzie określono definicje i formaty danych, dzięki czemu wymiana danych pomiędzy państwami członkowskimi przebiega sprawniej i bardziej terminowo. Jeżeli chodzi o ilość wymienianych danych, najwięcej informacji wymieniły duże państwa członkowskie oraz państwa członkowskie, w których znajdują się znaczące centra finansowe. Najwięcej informacji wymieniono w 2007 r. – wartość zgłoszonych transakcji wyniosła wówczas 38,9 mld EUR (wartość za 2009 r.¹⁰: 9,9 mld EUR). Włączenie do statystyk wpływów brutto może dać inną podstawę porównania. Jeżeli pominiemy ten element, zgłoszone kwoty są bardziej zbliżone (dochód z odsetek w 2009 r. wynosił 2,3 mld EUR, a w 2007 r. – 3,6 mld EUR). Wysokość podatku u źródła dzielonego przez wszystkie państwa członkowskie z mocy dyrektywy oraz powiązanych z nią umów w sprawie opodatkowania oszczędności spadła z 700,9 mln EUR w 2008 r. do 495,9 mln EUR w 2009 r. Zarówno mniejszą ilość wymienianych informacji, jak i niższy podatek u źródła można częściowo wytłumaczyć kryzysem finansowym, który rozpoczął się w ostatnim kwartale 2008 r. i doprowadził do znacznego spadku oprocentowania depozytów gospodarstw domowych w 2009 r.

Istotną cechą danych jest duża zmienność informacji wymienianych przez państwa członkowskie w okresie objętym przeglądem. Ćwiczenie symulacyjne przeprowadzone na zagranicznych depozytach EBC (zob. część 4 niniejszego sprawozdania) potwierdziło, że w przypadku niektórych państw członkowskich zgłoszone kwoty wypłaconych odsetek w odniesieniu do klasycznego dochodu z odsetek były niższe niż szacunkowa wartość odniesienia dla depozytów zagranicznych i stóp procentowych. Ponadto odpowiedzi państw członkowskich na doraźne sprawozdanie (zob. część 2 niniejszego sprawozdania) sugerują, że większość państw członkowskich przy prawidłowym identyfikowaniu odpowiedniego dochodu, który należy zgłosić, polega przede wszystkim na prawidłowym stosowaniu ich wytycznych przez podmioty wypłacające, mimo iż państwa członkowskie dysponują przepisami umożliwiającymi przeprowadzanie kontroli i nakładanie sankcji za nieprzestrzeganie dyrektywy.

Aby rozwiązać problem zmienności danych wymienianych w różnych latach podatkowych, państwa członkowskie powinny również rozważyć zastosowanie kontroli kompletności danych przedłożonych przez podmioty wypłacające. Powinno to objąć: (i) utworzenie w każdym państwie członkowskim centralnego rejestru, w którym znalazłby się wykaz podmiotów wypłacających podlegających jurysdykcji danego państwa, co umożliwiłoby weryfikację terminowego przedłożenia danych; (ii) analizę zmienności danych przedłożonych przez podmioty wypłacające, w szczególności zgłoszonych kwot oraz liczby właścicieli odsetek; (iii) współpracę pomiędzy państwami członkowskimi mającą na celu wzmocnienie procedur kontrolnych dotyczących podmiotów wypłacających, w tym stosowanych przez nich systemów i wewnętrznych wytycznych dotyczących kontroli; oraz (iv) opracowanie wartości odniesienia oraz porównań z innymi źródłami danych, np. statystykami krajowymi dotyczącymi zgłaszania depozytów zagranicznych.

⁹

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/pl/08/st09/st09467.pl08.pdf>

¹⁰

Szwecja nie przekazała Komisji danych o wymianie informacji z innymi państwami członkowskimi dla żadnego roku podatkowego. Irlandia miała problemy techniczne z dostarczeniem danych za rok 2009.

3.3. Ocena kosztów wprowadzenia i kosztów bieżących związanych z wdrożeniem dyrektywy

W badaniu oceniającym obciążenie administracyjne podmiotów gospodarczych przez obowiązującą dyrektywę stwierdzono, że dzięki prawodawstwu w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy¹¹, prawodawstwu krajowemu lub wewnętrznym normom prowadzenia działalności przedsiębiorcy byli już w posiadaniu większości informacji, które muszą przedłożyć na mocy obowiązującej dyrektywy. Jednak żaden z respondentów nie stwierdził, że gromadziłby informacje, o których mowa w art. 4 ust. 2 (przepisy dotyczące uznawania za podmiot wypłacający w przypadku wypłaty odsetek na rzecz podmiotu gospodarczego), gdyby nie wymagała tego dyrektywa.

Podmioty wypłacające są zdania, że koszty większości czynności sprawozdawczych wykonywanych z mocy dyrektywy to koszty czynności rutynowych. Obciążenie administracyjne nie wydaje się zatem być nadmierne.

4. OCENA GOSPODARCZA

W ramach niniejszego przeglądu przeprowadzono ocenę gospodarczą mającą na celu analizę rozwoju kluczowych unijnych i pozaunijnych rynków produktów oszczędnościowych pod względem znaczenia odpowiednich rynków oraz geograficznej struktury bazy klientów. Wykorzystano bankowe dane sprawozdawcze pochodzące z Banku Rozrachunków Międzynarodowych (BIS), Europejskiego Banku Centralnego (EBC) oraz szwajcarskiego banku centralnego (SNB). Dane z EBC wykorzystano również do przeprowadzenia ćwiczenia symulacyjnego dotyczącego zakresu stosowania potencjalnej podstawy do wymiany informacji lub pobierania podatku u źródła.

Ponadto wykorzystano dane dotyczące odpowiednich szczególnych rynków w celu analizy ich rozwoju w ostatnich latach. Rynki objęte analizą to: (1) obligacje i akcje (dane ze skoordynowanego badania inwestycji portfelowych (CPIS) MFW), (2) produkty dłużne, produkty związane z kapitałem własnym oraz wszelkiego rodzaju produkty pochodne (dane z Eurostatu), (3) strukturyzowane produkty detaliczne (dane z Avery), (4) UCITS (przede wszystkim dane z EFAMA) oraz (5) produkty ubezpieczeniowe (przede wszystkim dane z badania Europe Economics).

W niniejszym sprawozdaniu termin UCITS odnosi się do przedsiębiorstw lub podmiotów zatwierdzonych zgodnie z dyrektywą 2009/65/WE¹² (dawniej dyrektywą 85/611/EWG¹³). Terminy „inne niż UCITS” oraz „fundusze niebędące UCITS” odnoszą się do wszelkich innych funduszy lub programów zbiorowego inwestowania.

¹¹ **Dyrektywa 2005/60/WE** Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu (Tekst mający znaczenie dla EOG).

¹² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS), Dz.U. L 302 z 17.11.2009, s. 32.

¹³ Dyrektywa Rady 85/611/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS), Dz.U. L 375 z 31.12.1985, s. 3.

Poniżej przedstawione są główne ustalenia analizy.

DANE BIS

Międzynarodowe statystyki bankowe w podziale na lokalizacje publikowane przez Bank Rozrachunków Międzynarodowych (BIS) zawierają kwartalne dane dotyczące aktywów i zobowiązań banków krajowych oraz oddziałów banków zagranicznych znajdujących się w 43 państwach składających sprawozdania. Dane przedstawione są dwustronnie w rozbiciu na państwa, w których działają ich zagraniczni kontrahenci. Podawane wartości to wartości brutto, na zasadzie nieskonsolidowanej i w milionach USD.

Większość istotnych ośrodków finansowych znajdujących się w rajach podatkowych nie wyraziła zgody na ujawnienie swoich pozycji dwustronnych poprzez BIS. Jednak publicznie dostępne dane BIS, w tym dane o państwach kontrahenta¹⁴, umożliwiły szczegółową analizę zagranicznych udziałów kapitałowych w jurysdykcjach znajdujących się zarówno w obrębie sieci umów w sprawie opodatkowania oszczędności, jak i poza nią.

Zgodnie z publicznie dostępnymi danymi BIS, kwota zagranicznych depozytów pozabankowych na Kajmanach była w 2011 r. druga pod względem wielkości wśród wszystkich państw składających sprawozdania do BIS i porównywalna do odnośnej kwoty dotyczącej USA. Dane dotyczące zagranicznych kontrahentów wykazały, że posiadaczami znacznej części depozytów pozabankowych w państwach członkowskich oraz w jurysdykcjach znajdujących się w sieci umów w sprawie opodatkowania oszczędności są klienci z rajów podatkowych (średnio 35 % w przypadku państw członkowskich i jurysdykcji należących do sieci umów w sprawie opodatkowania oszczędności w latach 2000-2010; w przypadku jurysdykcji należących do sieci umów w sprawie opodatkowania oszczędności udział ten osiągnął najwyższą wartość – 65 % – w 2007 r.)¹⁵.

Z uwagi na znaczenie ośrodków finansowych w rajach podatkowych jako miejsca składania depozytów oraz miejsca prowadzenia działalności lub zarządzania w odniesieniu do struktur deponentów depozytów pozabankowych, wdrożenie przepisów dotyczących przejrzystości oraz podmiotów wypłacających w przypadku wypłaty odsetek dla niektórych struktur prawych znajdujących się w rajach podatkowych jest uzasadnione i konieczne zarówno w przypadku dyrektywy, jak i umów w sprawie opodatkowania oszczędności.

¹⁴ Wszystkie państwa członkowskie, Szwajcaria i Guernsey wyraziły zgodę na ujawnienie swoich pozycji dwustronnych w odniesieniu do wszystkich państw kontrahentów, tj. państw posiadaczy depozytów.

¹⁵ Można rozsądnie założyć, że sektor pozabankowy w tych jurysdykcjach składa się przede wszystkim z podmiotów pośredniczących, a nie przedsiębiorstw przemysłowych i osób fizycznych.

DANE EBC

Symulacja zakresu

Dane dostarczone przez EBC sporządzono w oparciu o statystyki bilansowe MIF¹⁶. Instytucje finansowe w każdym państwie członkowskim co miesiąc przekazują do EBC dane dotyczące depozytów posiadanych przez gospodarstwa domowe nierezydentów ze strefy euro. Wartości są podawane łącznie dla strefy euro, bez szczegółowego podziału na poszczególne państwa członkowskie należące do strefy euro. Dane podzielono w zależności od sektora deponenta (w tym dokonano szczegółowego podziału gospodarstw domowych) według siedmiu różnych okresów stóp procentowych. Powyższe dane uznano za najlepsze dostępne dane, na których można przeprowadzić ćwiczenie symulacyjne w celu uzyskania ograniczonej oceny, czy dane wymieniane (lub podatek potrącony u źródła) na mocy dyrektywy obejmują zadowalający zakres potencjalnej przedmiotowej bazy podatkowej.

Jeżeli za wartość odniesienia uznamy 70 % szacowanego zakresu w odniesieniu do średnich danych dotyczących lat podatkowych 2006-2009, powyższego progu nie osiągnie siedem państw członkowskich. Kolejne cztery uzyskają poniżej 100 %, a szesnaście państw członkowskich przekroczy 100 %¹⁷.

Wyniki ćwiczenia symulacyjnego potwierdzają, że państwa członkowskie powinny rozważyć stosowanie systematycznych kontroli kompletności danych dostarczanych przez podmioty wypłacające, tak jak zasugerowano w części 3.2.

Ewolucja depozytów transgranicznych gospodarstw domowych ze strefy euro

Dane EBC przeanalizowano również w celu dokonania oceny ewolucji depozytów transgranicznych. Wartość depozytów o wszystkich terminach płatności, w tym depozytów jednodniowych o przeważnie niskim oprocentowaniu, wynosiła 164 mld EUR w 2003 r. i wzrosła do maksymalnej wartości ponad 247 mld EUR w październiku 2008 r. (wzrost w tym okresie wyniósł 50 %).

Wartość depozytów o uzgodnionym terminie płatności spadła z 72 mld EUR w styczniu 2003 r. do 60 mld EUR w listopadzie 2005 r. – a zatem o 15 % w omawianym okresie i o 0,52 % miesięcznie. Nie dotyczy to depozytów o nieustalonym terminie płatności (np. depozytów jednodniowych). Dalsza analiza rozwoju sytuacji w odniesieniu do depozytów o ustalonym terminie płatności w państwach członkowskich należących i nienależących do strefy euro wykazuje, że do listopada 2005 r. tendencja spadkowa pochodziła głównie z państw członkowskich należących do strefy euro (-38,84 % w analizowanym okresie i miesięczny spadek o -1,51 %). W ciągu kolejnych trzech lat, czyli od listopada 2005 r. do listopada 2008 r., w obydwu kategoriach państw można było zaobserwować niemalże identyczny wzrost wartości depozytów transgranicznych z 60 mld EUR do 81 mld EUR (wzrost o 25 % w przypadku strefy euro i o 30 % w przypadku państw nienależących do strefy euro).

¹⁶ MIF: monetarne instytucje finansowe.

¹⁷ Wynik przekraczający 100 % jest normalny, ponieważ definicja dochodu z odsetek w dyrektywie obejmuje szerszą gamę produktów niż depozyty, których dotyczą dane EBC.

Wydaje się, że od końca 2008 r. najbardziej spada wartość depozytów o uzgodnionym terminie płatności w państwach członkowskich strefy euro (z 41 mld EUR w listopadzie 2008 r. do 21 mld EUR w marcu 2010 r.). W znacznej mierze jest to wynikiem kryzysu finansowego.

Depozyty transgraniczne gospodarstw domowych ze strefy euro w innych państwach członkowskich wykazywały ogólny wzrost aż do początku kryzysu finansowego. Wzrost był napędzany przede wszystkim przez depozyty o nieustalonym terminie płatności (np. depozyty jednodniowe o bardzo niskim oprocentowaniu). Wartość depozytów o uzgodnionym terminie płatności (np. lokat terminowych o wyższym oprocentowaniu) w państwach członkowskich strefy euro spadała do listopada 2005 r., następnie jednak ponownie wzrosła równocześnie z wartością depozytów poza strefą euro.

DANE SNB

Szwajcarski bank centralny (SNB) corocznie wydaje publikację „Banki w Szwajcarii”, w której znajdują się dokładne statystyki pochodzące ze sprawozdań finansowych szwajcarskich banków. Co istotne, publikacja obejmuje szczegółowe podziały geograficzne lub podziały według klientów, które można znaleźć w tabelach dotyczących (i) „podziału geograficznego aktywów i zobowiązań wykazanych w bilansach”; (ii) działalności powierniczej, według państwa”; oraz (iii) „pakietów papierów wartościowych na bankowych rachunkach powierniczych, według miejsca stałego pobytu posiadacza rachunku powierniczego, kategorii papieru wartościowego oraz sektora działalności gospodarczej”.

Dane SNB wskazują, że znaczna ilość klientów ma siedzibę w rajach podatkowych, zarówno w obrębie sieci umów w sprawie opodatkowania oszczędności, jak i poza nią¹⁸. Potwierdza to pilną potrzebę (zob. też powyższa część dotycząca danych BIS) zajęcia się takimi przypadkami, w których podmioty pośredniczące w rajach podatkowych są zaangażowane w płatności dochodów z oszczędności dokonywane przez jurysdykcje znajdujące się w sieci umów w sprawie opodatkowania oszczędności, a w szczególności objęte umową UE – Szwajcaria w sprawie podatku od oszczędności.

DANE SKOORDYNOWANEGO BADANIA INWESTYCJI PORTFELOWYCH MFW

W ramach skoordynowanego badania inwestycji portfelowych MFW przedstawia transgraniczne pozycje inwestycyjne (inwestycyjne udziały kapitałowe po cenach rynkowych obowiązujących na koniec roku) inwestorów mających siedzibę w 74 uczestniczących państwach (państwach inwestora), z podziałem według państwa inwestycji (państwa emitenta). Zasadniczo dane zestawiane są na podstawie miejsca siedziby dłużnika (emitenta instrumentu dłużnego lub kapitału własnego) i wierzyciela (inwestora), co niekoniecznie odzwierciedla status podmiotu wypłacającego i status właściciela odsetek, które mają kluczowe znaczenie dla funkcjonowania dyrektywy.

¹⁸ Na przykład, zobowiązania powiernicze wobec podmiotów (głównie pozabankowych) w Indiach Zachodnich (SNB i BIS określają tym terminem Anguillę, Antigę i Barbudę, Brytyjskie Wyspy Dziewicze, Montserrat oraz Saint Christopher/Saint Kitts i Nevis) oraz w Panamie (których udział wynosi odpowiednio 16 % i 9 %) zajmują pierwsze i drugie miejsce pod względem udziału we wszystkich zobowiązaniach powierniczych.

Z danych skoordynowanego badania inwestycji portfelowych można wyciągnąć dwa głównie wnioski dotyczące państw członkowskich, które udostępniają dokładny podział na sektory:

wprowadzenie dyrektywy nie odwróciło inwestorów indywidualnych od inwestowania w papiery wartościowe emitowane w państwach członkowskich, a w szczególności tych wymieniających informacje. Przeciwnie, w przypadku większości zbadanych państw członkowskich osoby fizyczne zwiększyły inwestycje w papiery wartościowe w państwach członkowskich, w szczególności w tych, które wymieniają informacje;

branża funduszy inwestycyjnych w Luksemburgu odnotowała znaczny wzrost udziału transgranicznych inwestycji kapitałowych gospodarstw domowych w UE.

DANE EUROSTATU

Przychody

W celu sprawdzenia, czy wystąpiła substytucja produktów, porównano przychody otrzymywane przez gospodarstwa domowe z przychodami wszystkich sektorów gospodarki, pod względem elementów dochodu zarówno objętych zakresem, jak i poza zakresem stosowania dyrektywy. Dane wykazały, że w latach 2000-2009 dochód z odsetek otrzymywany przez unijne gospodarstwa domowe jako udział w dochodach z tytułu własności¹⁹ był stosunkowo stabilny do 2008 r., po czym w 2009 r. gwałtownie spadł ze względu na niższe stopy procentowe uzyskiwane z wierzytelności w wyniku kryzysu finansowego. Tendencję tę można również zaobserwować w gospodarce ogółem.

W danych Eurostatu²⁰ o dochodach nie zauważono, aby źródło dochodów z oszczędności wyraźnie przesunęło się w kierunku produktów nieobjętych zakresem dyrektywy.

Aktywa

Analiza papierów dłużnych posiadanych przez gospodarstwa domowe wykazała, że w latach 2000-2009 poziom tych aktywów był stosunkowo stabilny w porównaniu z akcjami posiadanymi przez gospodarstwa domowe, których wartość w tym samym okresie zmniejszyła się prawie o połowę. Może być to wynikiem większej awersji do ryzyka wśród inwestorów lub ogólnym spadkiem wartości akcji. Godną uwagi zmianą jest znaczny wzrost udziału finansowych instrumentów pochodnych posiadanych przez gospodarstwa domowe (1,05 % sumy aktywów gospodarstw domowych w 1999 r. i 18,03 % w 2009 r.).

Szersze wykorzystanie finansowych instrumentów pochodnych przemawia za rozszerzeniem zakresu dyrektywy w celu objęcia nią strukturyzowanych produktów finansowych, w których podstawa aktywów jest równoważna wierzytelnościom.

¹⁹ Dochód z tytułu własności: przychody uzyskane z aktywów.

²⁰ Należy zauważyć, że istotnym mankamentem danych Eurostatu jest fakt, że nie rozróżniają one przychodów krajowych i transgranicznych. Można więc wyciągnąć tylko ogólne wnioski.

STRUKTURYZOWANE PRODUKTY DETALICZNE

Komisja wykorzystała bazę danych Avery dotyczącą strukturyzowanych produktów detalicznych. W bazie znajdują się szczegółowe dane o 34 rynkach i ponad 2 milionach strukturyzowanych produktów dostępnych na całym świecie. Ocenia się, że od stycznia 2005 r. baza danych obejmowała około 90 % strukturyzowanych produktów detalicznych emitowanych w Europie. Głównym ograniczeniem jest fakt, że bazę danych zaprojektowano z myślą o potrzebach marketingowych klientów, w związku z czym dane nie rozróżniają inwestycji krajowych i inwestycji transgranicznych dla celów dyrektywy. Jednak mimo braku konkretnych danych o aspekcie transgranicznym, o znaczeniu tego rynku produktowego świadczy rozmiar rynku, na którym aktualnie pozostająca kwota sprzedaży na uwzględnionych unijnych rynkach wynosi 767,3 mld EUR. Ten rynek produktowy ogólnie szybko się rozwijał (średni roczny wzrost wynosił ponad 30 %). Odnotowano też na nim wysoki odsetek produktów obejmujących ochronę kapitału (które dominują wśród produktów wprowadzonych na rynek pod względem wielkości – ich udział wynosi 60-70 %) oraz produktów opartych na odsetkach (udział aktywów oprocentowanych wzrósł z 3,2 % w 2001 r. do prawie 30 % w 2007 r.).

Wyżej opisane znaczenie rynku produktów strukturyzowanych, a w szczególności produktów podobnych do wierzytelności, oraz rozwój niektórych rynków europejskich, z których korzystają przede wszystkim zagraniczni inwestorzy detaliczni, uzasadniają rozszerzenie zakresu dyrektywy i umów w sprawie opodatkowania oszczędności w celu objęcia nimi odpowiednich rodzajów produktów strukturyzowanych.

Dane dotyczące UCITS²¹

Jeżeli chodzi o substytucyjność funduszy, dane dostarczone przez EFAMA²² wykazały spadek udziału funduszy obligacyjnych w całości UCITS (z 31 % w 2002 r. do 23 % w 2010 r.) przy jednoczesnym wzroście inwestycji w UCITS należących do innych kategorii, w odniesieniu do których istnieje większe prawdopodobieństwo, iż znajdują się one poza zakresem dyrektywy 2003/48/WE ze względu na zbiór swoich aktywów. W tym samym okresie odnotowano również przesunięcie w kierunku funduszy innych niż UCITS (22 % w 2002 r. i 25 % w 2010 r.).

Mimo że wzrost funduszy niebędących UCITS nie musi być wynikiem stosowania strategii unikania zobowiązań podatkowych, uzasadnia on uwzględnione we wniosku w sprawie zmiany dyrektywy elementy, które mają na celu wprowadzenie równego traktowania UCITS i funduszy niebędących UCITS o zbliżonym zbiorze aktywów.

PRODUKTY UBEZPIECZENIOWE

Zarówno dane źródłowe, jak i informacje niepotwierdzone potwierdzają słuszność włączenia do zakresu wniosku ubezpieczeń na życie posiadających element inwestycyjny. W sprawozdaniu w sprawie detalicznych produktów inwestycyjnych w pakietach²³

²¹ Definicja powyżej, zob. s. 8.

²² EFAMA: Europejskie Stowarzyszenie Zarządzania Funduszami i Aktywami.

²³ Badanie kosztów i korzyści potencjalnych zmian zasad dystrybucji w odniesieniu do inwestycyjnych produktów ubezpieczeniowych i innych detalicznych produktów inwestycyjnych w pakietach, które nie

przygotowanym przez Europe Economics zwrócono uwagę na znaczenie udziału ubezpieczeń na życie powiązanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi w unijnym rynku ubezpieczeń na życie, w tym w państwach członkowskich, w których istnieje znaczna transgraniczna działalność w zakresie ubezpieczeń na życie z inwestorami detalicznymi z UE.

Rozwój znaczących transgranicznych rynków ubezpieczeń na życie powiązanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi (uznawanych za kanał dystrybucji UCITS) uzasadnia zawartą we wniosku propozycję rozszerzenia zakresu dyrektywy o korzyści z produktów ubezpieczeniowych porównywalnych z wierzytelnościami.

5. PODSUMOWANIE

Państwa członkowskie były na ogół zadowolone z danych otrzymywanych z mocy dyrektywy w celu zagwarantowania, że podatnicy stosują się do przepisów dotyczących deklarowania dochodów z odsetek. W odniesieniu do okresu objętego przeglądem państwa członkowskie zauważyły, że jakość otrzymywanych danych wyraźnie wzrosła. Państwa członkowskie wiążą to z ustalonym formatem oraz wspólnymi zasadami określającymi procedury przekazywania danych. Przegląd pokazał również, w jaki sposób państwa członkowskie mogą efektywniej wykorzystywać dane, oraz uwypuklił konieczność dalszego zwiększania poprawności i kompletności wymienianych danych.

Analiza ekonomiczna wykazała, że aktualizacja dyrektywy oraz stosownych umów w sprawie opodatkowania oszczędności pod względem zakresu produktów oraz uwzględnionych transakcji i podmiotów gospodarczych jest pilnie potrzebna, aby usunąć istniejące możliwości obejścia prawa, w tym możliwości będące wynikiem sytuacji trójstronnych, w których uczestniczą zarówno jurysdykcje objęte, jak i nieobjęte zakresem umów w sprawie opodatkowania oszczędności. Konsensus w sprawie wniosku przedłożonego przez Komisję oraz przyjęcie mandatu negocjacyjnego w celu wprowadzenia równoważnych zmian do powyższych umów są niezbędne, aby promować przejrzystość i dobre sprawowanie władzy w kwestiach podatkowych zarówno w Unii Europejskiej, jak i poza nią.

wchodzą w zakres MIFID.

http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/docs/2010/prips/costs_benefits_study_en.pdf